

HISTÒRIA D'ESPANYA

1. Presentació.

La matèria d'Història d'Espanya pretén desenvolupar en l'alumnat el pensament històric, de forma que siga capaç d'entendre el món en el qual viu mitjançant l'anàlisi crítica de la societat. D'altra banda, la Història contribueix a la formació de ciutadans responsables, conscients dels seus deures i obligacions; a reconèixer els assoliments aconseguits pels seus avantpassats i a adaptar un compromís amb les generacions futures.

Amb tal finalitat, la matèria d'Història d'Espanya de segon de Batxillerat pretén contribuir a la comprensió del conjunt dels processos històrics fonamentals ocorreguts en el passat espanyol, tenint en compte la pluralitat territorial i la pertinença a entitats supraestats com la Unió Europea. Se centra en la història contemporània a fi que l'alumnat assolisca una especial sensibilitat cap a la societat del present i les seues problemàtiques, per a contribuir al fet que defense la llibertat, els drets humans i els valors democràtics.

L'actitud crítica cap a les fonts, el reconeixement de la diversitat cultural i la protecció del patrimoni seran claus en la Història d'Espanya. Mitjançant el mètode històric, que implica la contrastació crítica de fonts, l'alumnat entendre que el coneixement del passat està basat en el rigor científic. El tractament de la informació extreta de fonts de distinta naturalesa i la seua contextualització permetran que l'alumnat entenga que el coneixement històric està en constant construcció i revisió.

Així, la Història d'Espanya contribuirà al desenvolupament de les competències clau per afrontar els reptes del segle XXI. Per aquestes raons, la matèria és comuna a totes les modalitats de Batxillerat, i és essencial per a l'alumnat que arriba a la majoria d'edat i a la plenitud de drets i deures com a ciutadà, perquè resulta necessària per a assolir la maduresa intel·lectual. L'alumnat entendre que la societat que tenim, construïda al llarg del temps, és fruit de la participació de la ciutadania i de la implicació dels subjectes individuals en la construcció d'un entorn més just i solidari.

De fet, aquesta matèria pretén contribuir a assolir els objectius del Batxillerat, el primer dels quals es refereix a l'exercici de la ciutadania democràtica i l'adquisició d'una consciència cívica responsable que fomenti la corresponsabilitat en la construcció d'una societat justa i equitativa. D'igual manera, un altre objectiu del Batxillerat relacionat amb la matèria d'Història d'Espanya és el foment de la igualtat efectiva de drets i oportunitats de dones i homes, la valoració crítica de les desigualtats i el combat de les discriminacions per raó de naixement, sexe, origen racial o ètnic, discapacitat, edat, malaltia, religió, creences, orientació sexual o identitat de gènere.

Un altre objectiu d'aquesta etapa educativa està clarament relacionat amb aquesta matèria: el coneixement crític de les realitats del món contemporani, dels seus antecedents històrics i els principals valors de la seua evolució. En darrer lloc, entre els objectius del Batxillerat està la participació de forma solidària en el desenvolupament i millora de l'entorn, així com l'atenció als principals reptes i problemes als quals s'enfronten les persones en el segle XXI i que la matèria d'Història d'Espanya contribuirà a poder afrontar i superar.

Cal remarcar que l'alumnat que curse Història d'Espanya de segon de Batxillerat ja haurà cursat Geografia i Història a l'ESO, i haurà assolit els fonaments de les competències que aquesta matèria pretén desenvolupar. En Batxillerat, s'espera que l'alumnat continue en l'adquisició d'aqueixes competències i hi progresse. A més, part de l'alumnat haurà cursat la matèria d'Història del Món Contemporani de 1r de Batxillerat, on haurà seguit assolint competències específiques d'aquesta matèria.

Les competències específiques d'aquesta matèria pretenen subratllar la utilitat del passat per entendre el món actual així com ser significatives per a la necessitat de coneixement de l'entorn que té l'alumnat. Aquestes competències impliquen l'aprenentatge, l'articulació i la

mobilització d'un conjunt de sabers bàsics que s'agrupen en els següents blocs: societats en el temps, reptes del món actual i compromís cívic. Al seu torn, els criteris d'avaluació tenen com a finalitat esbrinar si el nivell de desenvolupament competencial assolit es correspon amb els objectius de Batxillerat i el perfil d'eixida de l'alumnat al termini d'aquesta etapa educativa.

En síntesi, l'enfocament competencial de la matèria Història d'Espanya de segon de Batxillerat té l'objectiu de contribuir a la formació d'una ciutadania crítica que valore la democràcia consolidada, defensora del diàleg i que estiga preparada per afrontar els reptes de la societat actual. Per aconseguir-ho, el currículum de la matèria s'ha organitzat en els següents apartats: les competències específiques, amb la seua descripció, els sabers bàsics, les situacions d'aprenentatge i, en últim lloc, els criteris d'avaluació.

2. Competències específiques.

2.1. Competència específica 1.

Comparar els distints règims polítics de la història espanyola usant conceptes històrics, explicar els canvis i la continuïtat entre ells identificant-ne les causes i reconèixer l'empremta en el present.

2.1.1. Descripció de la competència.

L'alumnat ha d'entendre que l'estat social i de dret actual és el resultat d'una evolució històrica que ha donat lloc a l'etapa democràtica més llarga de la història d'Espanya. La complexa evolució que el constitucionalisme ha sofert des de 1812 és el resultat de l'acció d'individus compromesos amb la llibertat i de l'exercici de la ciutadania activa. Així, el progrés es concebrà com el fruit d'un procés de canvis i continuïtats, de causes i efectes que han donat lloc a la societat actual.

Cal que l'alumnat faça servir conceptes històrics per explicar l'evolució dels distints règims polítics que s'han donat al llarg de la història espanyola, per a valorar les seues aportacions a l'establiment de la democràcia actual. La comparació de distints conceptes jurídics es requerirà per entendre la naturalesa dels règims polítics que s'han donat al llarg del temps. La correcta contextualització en cada època històrica de conceptes com llibertat, ciutadania o sufragi serà necessària per a entendre l'evolució espanyola.

Aquesta competència contribuirà que l'alumnat entenga la situació política present, de forma que confiarà en el coneixement com a motor del desenvolupament tant propi com de la societat de la qual forma part. La necessitat d'entendre la realitat per poder desenvolupar-s'hi autònomament serà satisfeta amb aquesta competència específica.

Així mateix, aquesta competència ajudarà a l'assoliment de les competències clau relatives a la *comunicació lingüística* i *digital* de l'alumnat. Afavorirà la comprensió, l'expressió oral i escrita, al temps que millorarà la seua habilitat per a la cerca d'informació per mitjans tant analògics com digitals de manera fiable i crítica.

Al final de curs, l'alumnat serà capaç de descriure els fets i processos històrics més rellevants de forma raonada, ordenada i coherent, capacitat que implica identificar els esdeveniments que han tingut una major repercussió en la història espanyola. Igualment, l'alumnat serà capaç d'enquadrar aquests processos i esdeveniments en el context europeu i occidental, tot entenent-ne la veritable rellevància.

2.2. Competència específica 2.

Buscar, identificar i seleccionar la informació referent a esdeveniments i processos històrics a partir de distintes fonts documentals, portant a terme una anàlisi crítica de la informació que proporcionen.

2.2.1. Descripció de la competència.

La Història s'escriu a partir de la informació obtinguda de les fonts documentals que ens han quedat del passat, de forma que les conclusions a què arriba l'historiador o la historiadora

són producte d'una recerca científica. L'alumnat ha de conèixer com es tracten les distintes fonts per poder entendre que la tasca dels investigadors socials és fruit del mètode científic i que les conclusions a què arriben estan basades en fonaments veraços.

Aquesta competència és necessària en el món actual, en què la ciutadania ha de saber destriar entre informació fonamentada científicament i aquella basada en opinions subjectives. És un repte indispensable del segle XXI la formació d'una ciutadania informada i crítica amb les fonts d'informació. Buscar, identificar i seleccionar la informació referent a esdeveniments i processos històrics desenvoluparà el sentit crític de l'alumnat, imprescindible en el món hiperinformat en què viu. Les gràfiques, mapes, textos històrics o historiogràfics, obres d'art, caricatures, cançons i novel·les, entre d'altres, hauran de ser classificades i tractades per l'alumnat.

Aquesta competència entronca directament amb el repte del segle XXI relatiu a l'aprofitament crític, ètic i responsable de la cultura digital, que pretén un alumnat que analitze i faça servir críticament les fonts de coneixement, tot contribuint d'aquesta manera al desenvolupament de la competència clau *digital*. Igualment, aquesta competència afavorirà l'assoliment de la competència clau *ciutadana*, ja que formarà l'alumnat en la selecció i comprensió de la informació, per tal de ser ciutadans formats i informats.

En definitiva, la identificació i anàlisi crítica d'aquestes fonts històriques o historiogràfiques del passat contribuirà que l'alumnat siga competent en acabar aquesta etapa educativa en la diferenciació de la veracitat de la informació que contenen i en la necessitat de contrastar diverses fonts d'informació per treure conclusions fonamentades.

2.3. Competència específica 3.

Contrastar les identitats individuals amb les col·lectives, tot reconeixent l'existència d'identitats múltiples en construcció que s'han de respectar i valorar.

2.3.1. Descripció de la competència.

Aquesta competència es relaciona amb la comprensió de la diversitat, des de la interiorització de la idiosincràsia de l'individu i dels processos de construcció de les identitats col·lectives. L'alumnat ha de prendre consciència que les identitats es construeixen al llarg del temps. Açò serà possible gràcies a l'anàlisi d'experiències i de processos que han produït canvis identitaris, tant individuals com col·lectius, al llarg de la història.

La construcció històrica de les identitats ha implicat processos constituïts des de la tolerància i altres erigits des de l'exclusió de l'altre. Per a fomentar una societat respectuosa i solidària, l'alumnat ha d'aprendre a conviure en la societat canviant actual, sempre interessant-se pel coneixement de la construcció de les diferents identitats.

La coexistència de diverses identitats nacionals a Espanya ha provocat grans tensions en les últimes dècades, cosa que és, a més, un dels temes que més interès desperta en la historiografia. Per aquestes raons, l'alumnat ha de conèixer els processos de nacionalització que es donen quan els súbdits deixen de ser-ho per convertir-se en ciutadans, gràcies a la sobirania nacional.

La ciutadania del segle XXI té com un dels reptes el fet de ser capaç d'entendre que la construcció de les identitats és un procés històric, per combatre essencialismes i defensar que la comprensió de l'altre és la base de la cohesió i de la convivència. Per tant, l'alumnat haurà de ser competent en la descripció de l'origen i evolució dels distints nacionalismes i regionalismes que s'han donat en l'Estat espanyol des del segle XIX. Així mateix, l'alumnat haurà d'entendre l'evolució històrica de la idea d'Espanya i la construcció d'altres nacionalismes alternatius a l'espanyol com a fenòmens històrics, polítics i culturals.

Per tant, aquesta competència contribuirà a l'assoliment de la competència clau *ciutadana*, ja que quan acabe segon de Batxillerat, l'alumnat haurà d'entendre que la construcció històrica de la identitat espanyola s'ha fet compatible amb altres identitats regionals, locals o

supraestatal, i es valorarà aquest procés com a enriquidor per la pluralitat d'expressions i manifestacions.

2.4. Competència específica 4.

Explicar l'evolució de l'economia espanyola, tot reconeixent els progressos assolits i les limitacions persistents en l'evolució del nivell de vida, les condicions laborals i la cohesió social al llarg del temps; així com la seua repercussió en la sostenibilitat, sempre prenent en consideració les desigualtats socials i territorials.

2.4.1. Descripció de la competència.

Aquesta competència implica el coneixement de l'evolució de l'economia, quan es valora la necessitat d'un model sostenible i just que no s'ha donat en el passat. El creixement econòmic assolit en els últims segles ha menyspreat els efectes mediambientals i la distribució equitativa de la riquesa, efectes que ens fan plantejar-nos la idea de progrés.

L'alumnat, per entendre l'evolució de l'economia espanyola, haurà de comparar conjuntures concretes amb tendències a llarg termini que s'han mantingut en l'estructura econòmica espanyola durant segles. Igualment, haurà de contextualitzar el cas espanyol en l'evolució del capitalisme i de la industrialització en Europa, per entendre particularitats i semblances d'Espanya respecte del seu context. Per poder fer-ho, l'alumnat haurà de ser competent en la lectura de gràfiques i estadístiques, mentre relaciona les variables econòmiques amb l'evolució històrica.

L'evolució econòmica anirà relacionada amb l'increment dels nivells d'igualtat social, situació que determina el progrés d'una societat. Aquest procés ha estat molt complex al llarg de la història, i està associat a l'evolució demogràfica, els desequilibris territorials, l'accés desigual als recursos, els drets i la participació en el poder. Per entendre la complexitat del procés, l'alumnat haurà de consultar fonts literàries, audiovisuals o hemerogràfiques, on podrà entendre les accions de protesta portades a terme des de la fi de l'antic règim fins a les més recents. Igualment, haurà de tenir en compte les mesures endegades per l'Estat i els agents socials per pal·liar els conflictes.

Així, aquesta competència contribuirà a l'assoliment del repte del segle XXI relatiu al respecte al medi ambient, que implica la presa de consciència de la degradació del planeta i la comprensió de les causes que la provoquen. Per tant, ajudarà l'alumnat a assolir la competència clau *ciutadana*, així com la *personal, social i d'aprendre a aprendre*, atés que aprendrà a relacionar fets del passat en la seua llarga durada, mentre que estableix relacions que contribuïxen a la comprensió dels fets actuals. En definitiva, en acabar el Batxillerat, amb la contribució d'aquesta competència, l'alumnat entendre el progrés de la societat i economia espanyola i els esforços portats a terme per a assolir la cohesió social.

2.5. Competència específica 5.

Reconèixer l'origen de la diversitat ideològica de les distintes cultures polítiques en l'evolució històrica espanyola.

2.5.1. Descripció de la competència.

Les distintes cultures polítiques han entrat en competència en l'evolució espanyola, de forma que han contribuït a la conformació de la situació política present. L'alumnat haurà de ser competent en la identificació dels canvis i permanències soferts per les creences, concepcions polítiques i ideologies que s'han donat a Espanya des de la fi de l'antic règim fins ara mateix. El significat de l'absolutisme, el liberalisme o la democràcia, entre altres idees polítiques, ha anat evolucionant durant la història.

L'alumnat haurà de consultar fonts primàries com articles de premsa de l'època, manifestos, programes electorals o debats electorals per entendre els discursos en competència en els diferents moments històrics. Així, l'alumnat s'ha de fer una idea pròpia basada en les fonts històriques i historiogràfiques.

Principalment, aquesta competència contribuirà a assolir el repte del segle XXI referent a la resolució pacífica dels conflictes, en entendre el conflicte entre les distintes cultures polítiques com un procés habitual al llarg de la història política espanyola. Aquestes cultures polítiques han constituït el fonament ideològic dels partits polítics, a partir dels quals s'han generat vincles i identitats, que han fet servir el diàleg, en la majoria de les ocasions, per resoldre les seues confrontacions.

En conclusió, l'anàlisi de l'origen ideològic i de la conformació de les distintes cultures polítiques conduirà l'alumnat a l'assoliment de la competència clau *ciutadana*, perquè dotarà l'alumnat de capacitat crítica, en entendre el passat de forma rigorosa, útil i veraç.

2.6. Competència específica 6.

Contextualitzar la posició espanyola en la història del món, tot assenyalant particularitats i semblances de la seua evolució històrica i tenint en compte els compromisos actuals amb l'europeisme, la cooperació i la seguretat conjunta.

2.6.1. Descripció de la competència.

Per a entendre la posició d'Espanya en el seu context és necessari conèixer quines han estat les relacions que ha mantingut el nostre país amb els seus veïns i aliats. La seua situació en l'espai l'ha convertida en cruïlla de civilitzacions, puix que se situa en Europa occidental, fronterera amb Àfrica i banyada per la Mediterrània i l'Atlàntic.

A més, cada procés històric s'ha de contextualitzar en un moment particular, en entendre les respostes de cada subjecte històric en el seu context. L'empatia històrica és un valor necessari per comprendre el passat perquè ajuda a interpretar les causes de determinades reaccions que s'han donat en les relacions internacionals.

Però, a més, aquesta competència específica contribuirà a assolir el repte del segle XXI relatiu a l'adquisició del compromís ciutadà en l'àmbit local i global, impulsant d'aquesta manera el desenvolupament de la competència clau *ciutadana*, puix que ajuda a contextualitzar la ciutadania espanyola en el seu context espacial i temporal.

En síntesi, en finalitzar el Batxillerat, aquesta competència haurà fomentat en l'alumnat la comprensió del context internacional en què ha figurat Espanya en cada moment històric, assenyalant peculiaritats i semblances de la seua evolució en relació amb el context que es donava en cada moment. La interpretació d'aquest llegat històric contribuirà que l'alumnat entenga la posició actual d'Espanya en el món, valorant els compromisos que ha adquirit en el passat i que es reafirmen en el present, com la pertinència a la Unió Europea i a altres organismes supraestats.

2.7. Competència específica 7.

Incorporar la perspectiva de gènere en l'anàlisi històrica, en adoptar actituds i promoure actuacions de reivindicació de la igualtat efectiva entre dones i homes.

2.7.1. Descripció de la competència.

Aquesta competència està orientada a satisfer la reivindicació actual de comprensió de la situació real del paper de les dones en la història. La perspectiva de gènere és una necessitat ciutadana que pretén valorar els avenços aconseguits en la igualtat de drets i responsabilitats d'ambdós gèneres.

En el segle XXI cal portar a terme els estudis històrics des d'aquesta mirada, sempre considerant els mecanismes de control, dominació i subordinació que sobre la dona s'han exercit. Açò permetrà l'alumnat adquirir un compromís clar davant de situacions d'iniquitat i exclusió que s'han donat en el passat i que segueixen tenint lloc en el present.

Aquest enfocament del passat portarà a entendre l'absència de les dones en els discursos històrics, permetent comprendre la seua mancança en altres relats com, per exemple, els científics, els literaris o els artístics. Per esbrinar el veritable paper de les dones en el passat,

caldrà que l'alumnat consulte fonts literàries, artístiques o orals, que mostraran estereotips relacionats amb les dones, espais feminitzats, conductes i modes de vida, que aclariran les relacions de gènere que hi ha hagut en el passat.

Juntament amb el subratllat del paper de dones protagonistes d'esdeveniments o processos del passat, caldrà considerar les lluites per aconseguir l'emancipació femenina. Les seues estratègies d'acció, connexions amb determinades cultures polítiques i moviments socials hauran de ser ateses per l'alumnat. Amb aquestes anàlisis, aquesta competència contribuirà a l'assoliment de la competència clau *ciutadana*, perquè l'alumnat es comprometa activament amb la promoció de la igualtat efectiva de drets i oportunitats.

Conseqüentment, l'alumnat ha d'entendre que l'avanç dels drets de les dones és part del progrés social, de la modernització d'Espanya i de l'evolució de la societat en el seu conjunt.

2.8. Competència específica 8.

Reconèixer el valor del patrimoni cultural i històric com a conformador de la memòria col·lectiva, participant en l'elaboració i difusió de propostes que afavorisquen la seua preservació i valoració.

2.8.1. Descripció de la competència.

L'alumnat ha de comprendre que els canvis historiogràfics i metodològics són fruit de l'evolució del present i de la percepció de com la recerca històrica pot aportar solucions als reptes actuals. La utilitat de l'aprenentatge de la Història ha de ser interioritzada per l'alumnat, de forma que entenga que la investigació històrica el conduirà a un millor coneixement de la societat actual.

Així mateix, el pensament històric i els mètodes de recerca que emprava l'historiador han de servir l'alumnat per acceptar les incerteses del segle XXI, competència que contribuirà al desenvolupament de ments més complexes i a l'articulació de solucions creatives i col·lectives.

El llegat històric està conformat, en part, pel patrimoni, la conservació del qual és una responsabilitat que s'ha d'assumir per tots els ciutadans, de forma individual i col·lectiva. Però no sols s'ha de conservar, sinó que ha de servir per a cohesionar la societat a partir dels seus distints significats. Així, la Història adquirirà significat com una ciència en construcció en funció dels interessos del present.

Per això, aquesta competència es vincula amb la competència clau de *consciència i expressió culturals*, atés que l'alumnat adquirirà un millor coneixement i respecte del patrimoni cultural i artístic de la contemporaneïtat espanyola. En definitiva, l'alumnat haurà adquirit la capacitat d'elaborar, promoure i desenvolupar projectes relacionats amb el patrimoni històric i cultural en el seu entorn. D'aquesta manera, identificarà el passat com el material amb què es conforma la memòria col·lectiva, que ha de ser entesa com un bé comú en construcció de generació en generació.

3. Sabers bàsics.

La Història d'Espanya pretén que l'alumnat siga capaç de conèixer l'evolució en els temps més recents de l'Estat en què viu. Amb aqueixa finalitat, les competències específiques d'aquesta matèria tracten l'origen i comprensió de les grans qüestions polítiques, econòmiques, socials i mediambientals de l'Espanya actual. Així mateix, s'atenen la recerca i tractament d'informació històrica, el compromís cívic i ètic amb la democràcia, els valors de convivència i inclusió i la defensa del patrimoni social i cultural.

La selecció dels sabers bàsics s'ha realitzat amb la finalitat que l'alumnat desenvolupe les competències específiques. Per aqueixa raó, el criteri fonamental per a seleccionar els sabers ha estat la seua utilitat per entendre l'origen i configuració de l'Espanya actual i actuar en conseqüència. Els sabers bàsics que tot seguit s'assenyalen refereixen a processos rellevants, més que a fets puntuals, tractats des d'un enfocament on s'han considerat múltiples causes i que té a veure amb allò polític, econòmic i cultural.

Aquests sabers bàsics es presenten organitzats en tres blocs: societats en el temps, reptes del món actual i compromís cívic. Els blocs estan relacionats amb el criteri seguit per enunciar els sabers, és a dir, el desenvolupament d'una ciutadania crítica des d'una perspectiva cosmopolita. Amb tal finalitat, s'han seleccionat sabers de caire conceptual, d'altres amb una dimensió procedimental i alguns de naturalesa actitudinal i axiològica.

El primer bloc de sabers bàsics, "Societats en el temps", presenta els principals problemes a què s'ha enfrontat la societat espanyola al llarg de la contemporaneïtat, entenent els seus orígens i desenvolupament. Igualment, apropa l'alumnat als principals mètodes que utilitza la ciència històrica per comprendre el passat. El segon bloc, relatiu a "Reptes del món actual", pretén abordar la situació actual consegüent de l'evolució històrica espanyola. El tercer bloc, que refereix al "Compromís cívic", pretén desenvolupar en l'alumnat l'exercici d'una ciutadania crítica i responsable en la defensa dels drets humans.

S'ha pretés que tots els sabers siguin transversals a totes les competències específiques. D'igual manera, hi ha la voluntat d'una seqüenciació en què els sabers aparegueren ordenats des dels més antics als més recents. Amb l'objectiu d'aconseguir aprenentatges significatius que contribuïsquen a l'adquisició i desenvolupament de les competències específiques, s'han prioritzat els sabers bàsics que afavoreixen l'esperit crític, aquells que són propers a la realitat social i cultural de l'alumnat i, finalment, aquells que fomenten el compromís ètic i que permeten afrontar els reptes del segle XXI.

3.1. Bloc 1: Societats en el temps.

Transversal a totes les CE	2n curs
<ul style="list-style-type: none"> • El treball de l'historiador: la historiografia, les fonts i el mètode històric. 	X
<ul style="list-style-type: none"> • Situació geoestratègica d'Espanya. • Context d'Europa occidental, Mediterrània i Atlàntic. 	X X
<ul style="list-style-type: none"> • La crisi de l'Antic Règim. • La construcció de l'Estat nació espanyol. • Centralització política i administrativa de l'Estat liberal. 	X X X
<ul style="list-style-type: none"> • L'Imperi espanyol i el seu llegat en l'actualitat. • Estereotips i singularitats de l'evolució espanyola respecte del context internacional. 	X X
<ul style="list-style-type: none"> • Les relacions Església-Estat: laïcisme, confessionalitat i aconfessionalitat. • El paper del catolicisme en la configuració cultural i política espanyola. • La secularització de la societat espanyola. • Moviments anticlericals en la història contemporània espanyola. 	X X X X
<ul style="list-style-type: none"> • El constitucionalisme en Espanya. • Estudi comparat dels règims liberals de la contemporaneïtat espanyola. 	X X
<ul style="list-style-type: none"> • Conceptes per estudiar els sistemes polítics. • Cultures polítiques en l'Espanya contemporània: conflictes i usos del poder. • Partits polítics, moviments i faccions. 	X X X
<ul style="list-style-type: none"> • L'exili. 	X

<ul style="list-style-type: none"> • La transició al capitalisme en Espanya. • Els debats historiogràfics sobre la industrialització del país i sobre la seua dependència de l'exterior. • El desenvolupament econòmic espanyol: ritmes i evolució. 	X X X
<ul style="list-style-type: none"> • Canvis socials i noves formes de sociabilitat en la contemporaneïtat. • La transformació de la societat estamental en societat de classes. • Desenvolupament de la ciutadania. 	X X X
<ul style="list-style-type: none"> • El treball i les condicions de vida: evolució des de la servitud senyorial, el naixement del proletariat i de les classes mitjanes. • L'Estat de benestar. 	X X
<ul style="list-style-type: none"> • Contrastos, reciprocitats i dependències entre el món rural i l'urbà. • Societat agrària, èxode rural i Espanya buidada. 	X X
<ul style="list-style-type: none"> • L'acció del subjecte en la història: associacionisme, moviments socials i sindicals. • Les polítiques socials de l'Estat. 	X X
<ul style="list-style-type: none"> • La II República i la transformació d'Espanya: reformes estructurals i els seus orígens. • Reaccions antidemocràtiques contra el reformisme republicà. 	X X
<ul style="list-style-type: none"> • La Guerra Civil. 	X
<ul style="list-style-type: none"> • El franquisme: conceptes de totalitarisme i autoritarisme. • Fonaments ideològics del franquisme, relacions internacionals i etapes de la dictadura. • La repressió i els moviments de protesta. 	X X X
<ul style="list-style-type: none"> • La sociabilitat de les dones en la història. • Protagonistes individuals i col·lectives. • L'emancipació femenina i els moviments feministes. 	X X X

3.2. Bloc 2: Reptes del món actual.

Transversal a totes les CE	2n curs
<ul style="list-style-type: none"> • Memòria democràtica. • Reparació de les víctimes de la violència. • Reconeixement d'accions i moviments en favor de la llibertat en la història contemporània espanyola. • Consciència de fets traumàtics del passat i de no repetició de situacions violentes i doloroses. 	X X X X

• Origen i evolució dels nacionalismes i regionalismes en l'Espanya contemporània.	X
• Creixement econòmic i sostenibilitat: fonts per a la seua anàlisi.	X
• L'evolució de l'economia espanyola fins a l'actualitat.	X
• Desequilibris socials, territorials i ambientals.	X
• La Transició i la Constitució de 1978.	X
• Espanya en la Unió Europea: procés d'integració, situació actual, reptes socials, econòmics i polítics.	X
• Espanya en el món: participació en els organismes internacionals.	X
• Compromís institucional i ciutadà davant dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.	X

3.3. Bloc 3: Compromís Cívic.

Transversal a totes les CE	2n curs
• Consciència democràtica: exercici de valors cívics i participació ciutadana.	X
• Identitats múltiples i sentiments de pertinença en l'Estat espanyol.	X
• Prevenció de la manipulació de la informació i de la desinformació.	X
• L'europèisme: actitud participativa davant programes i projectes comunitaris.	X
• Conservació i difusió del patrimoni: el seu valor identitari, social i cultural.	X
• La memòria col·lectiva.	X
• La consciència històrica.	X
• Presència del coneixement històric en els debats públics.	X
• Usos públics de la Història.	X
• Centres d'interpretació i de divulgació històrica.	X
• Arxius i museus.	X

4. Situacions d'aprenentatge.

Les competències específiques de la matèria d'Història d'Espanya tenen relació amb els sabers bàsics sobre l'evolució de les societats en el temps, els reptes del món actual i el compromís cívic. Aquest enfocament competencial pretén, per tant, que l'alumnat assolisca una

comprensió del país en què viu en el moment que està a punt de convertir-se en ciutadà actiu i amb plenitud de drets i deures.

En aqueix sentit, es pretén que l'alumnat siga un subjecte actiu del seu propi context i que adquirisca una consciència crítica en la societat diversa i canviant que viu. El món de hui en dia necessita ciutadans actius, crítics, responsables i que atenen la sostenibilitat del planeta, formats amb disciplines de caire humanístic i social que contribueixen a promoure posicionaments ètics clars sobre els reptes del segle XXI. Alguns d'aquests desafiaments estan relacionats amb el compromís ciutadà, tant en l'àmbit local com en el global, la valoració de la diversitat cultural, el compromís davant les desigualtats i exclusions, la resolució pacífica dels conflictes, l'acceptació de la incertesa, el respecte al medi ambient o el compromís amb la preservació de l'herència social que suposa el patrimoni.

En segon de Batxillerat, l'alumnat assoleix la majoria d'edat, situació que requereix d'una major aproximació al coneixement del sistema polític en què podrà exercir els seus drets i deures. Per això, la consecució de les competències específiques d'aquesta matèria suposa l'ampliació dels sabers bàsics de l'Educació Secundària Obligatoria, l'aprofundiment en el seu caràcter interdisciplinari i una major capacitat de relacionar l'escala local i la global. Totes aquestes competències contribuiran a la conformació d'una ciutadania conscient sobre els seus drets i deures i crítica amb la societat en què viu.

Perquè l'aprenentatge siga significatiu per a l'alumnat de Batxillerat, cal prendre en consideració que, generalment, en aquestes edats han desenvolupat el pensament abstracte i l'actitud crítica i reflexiva sobre les seues experiències i el seu entorn. Per això, cal potenciar i explotar aquestes capacitats en les situacions d'aprenentatge que es plantegen en aquesta matèria. Les situacions idònies partiran de les idees prèvies de l'alumnat, per anar construint un aprenentatge veritablement significatiu. A més, caldrà seqüenciar les situacions d'aprenentatge de forma que es partisca d'allò més senzill per anar construint el coneixement cap a situacions més complexes.

D'igual manera, les situacions d'aprenentatge incorporaran espais i moments per a la reflexió, el debat i el contrast d'opinions, així com l'autoconsciència de l'aprenentatge per comprovar el grau d'adquisició d'aquests aprenentatges i la seua connexió amb les experiències individuals de l'alumnat. Tot això s'haurà de portar a terme mantenint la motivació de l'alumnat i fent-lo conscient del seu paper actiu, autònom i responsable en l'aprenentatge i sense deixar de banda l'entorn com a recurs educatiu

L'aproximació competencial es caracteritza per la transversalitat, que implica competències semblants en diverses matèries, canvi curricular que implica, per tant, una necessària interdisciplinarietat que ha de tindre en compte estratègies d'aprenentatge dinàmiques. Per un costat, el paper del docent ha de ser de guia del desenvolupament competencial de l'alumnat, mentre es plantegen situacions d'aprenentatge que ha de resoldre fent un ús adient dels sabers bàsics. Així mateix, el docent haurà d'atendre i respectar els distints ritmes i estils d'aprenentatge de l'alumnat mitjançant situacions de treball individuals i cooperatives. Igualment, els mètodes docents hauran de generar en l'alumnat la curiositat i la necessitat per adquirir les competències específiques d'aquesta matèria. D'aquesta forma, l'alumnat entendreà per què aprèn els sabers bàsics i per a quin propòsit ho fa; al temps que adquirirà la capacitat d'usar allò après en distints contextos dins i fora de l'aula.

A més, per potenciar la motivació per l'aprenentatge competencial es requereixen metodologies actives i contextualitzades en l'entorn de l'alumnat, que faciliten la participació, la implicació i l'ús dels coneixements en situacions reals. Aquestes seran les que generaran aprenentatges més duradors i transferibles a la seua situació de ciutadans actius i participatius. Aquestes situacions d'aprenentatge s'han de basar en estratègies interactives, com les de l'aprenentatge cooperatiu, de forma que, mitjançant la resolució conjunta de tasques, els membres del grup coneguen els mètodes usats pels seus companys i puguen aplicar-los a situacions semblants en el seu context, després d'haver concebut l'aula com una societat de la qual l'alumnat forma part.

L'aprenentatge per projectes, els centres d'interès, l'estudi de casos, l'aprenentatge dialògic o l'aprenentatge basat en problemes afavoreixen la participació activa i l'intercanvi d'idees. Aquestes estratègies didàctiques facilitaran l'aprenentatge competencial, l'autonomia, l'esforç i la motivació de l'alumnat. Igualment, les situacions d'aprenentatge han de promoure la creativitat i l'aportació crítica de l'alumnat, partint dels seus elements patrimonials més propers i del seu entorn, com a recurs educatiu per a la proposta de situacions d'aprenentatge. No s'haurà de descuidar el potencial motivador de les tecnologies de la informació i comunicació, ni el seu ús responsable i crític.

Com a marc general, les situacions d'aprenentatge han de tindre una perspectiva inclusiva i coeducativa, en la qual les dones gaudisquen d'una major visibilitat en el tractament dels sabers bàsics. Amb l'objectiu d'atendre la diversitat d'interessos i necessitats de l'alumnat, s'incorporaran els principis del disseny universal d'aprenentatge, sempre assegurant que no existeixen barreres que impedisquen l'accessibilitat física, cognitiva, sensorial i emocional per a garantir la participació i l'aprenentatge.

En síntesi, des d'aquesta matèria s'hauran de dissenyar situacions d'aprenentatge que impliquen activitats de recerca i tractament de la informació obtinguda per distints tipus de fonts. Igualment, s'haurà d'atendre el foment de la lectura d'obres literàries, documents històrics, articles hemerogràfics i científics sobre els sabers bàsics de la matèria. Això haurà de donar lloc a l'escriptura de textos i l'elaboració d'eixos cronològics, gràfiques o mapes en què s'elaborarà la informació obtinguda per les fonts. A més, s'hauran de crear situacions d'aprenentatge en què l'alumnat puga transmetre la informació de forma oral, argumentant el resultat de les seues recerques i debatent les seues opinions crítiques.

5. Criteris d'avaluació.

5.1. Competència específica 1. Criteris d'avaluació.

CE1. Comparar els distints règims polítics de la història espanyola usant conceptes històrics, explicar els canvis i la continuïtat entre aquells identificant-ne les causes, i reconèixer l'empremta en el present.

5.1.1. Construir una síntesi cronològicament ordenada i coherent, usant els termes adients sobre fets, processos i personatges rellevants dels distints règims polítics des de la fi de la monarquia absoluta fins a l'actualitat.

5.1.2. Elaborar judicis propis sobre la distinta rellevància dels textos constitucionals dels diferents règims polítics, com a garantia dels drets i llibertats dels espanyols i les espanyoles.

5.1.3. Aportar possibles motius sobre el canvi, la continuïtat i la causalitat, així com de la distinta rellevància atorgada a uns fets històrics sobre altres en diferents moments del passat i en el present.

5.2. Competència específica 2. Criteris d'avaluació

CE2. Buscar, identificar i seleccionar la informació referent a esdeveniments i processos històrics a partir de distintes fonts documentals, tot portant a terme una anàlisi crítica de la informació que proporcionen.

5.2.1. Identificar la informació sobre el passat i desenvolupar tècniques de crítica de les fonts històriques, mentre s'hi analitza l'origen, la fiabilitat i la rellevància.

5.2.2. Utilitzar la informació contesa en diferents fonts documentals per explicar processos històrics i per entendre la seua transcendència en el món actual.

5.2.3. Detectar i rebutjar prejudicis o estereotips no fonamentats en fets i sabers, sinó en opinions que no han estat contrastades ni obtingudes a partir de fonts veraces.

5.3. Competència específica 3. Criteris d'avaluació.

CE3. Contrastar les identitats individuals amb les col·lectives, sempre reconeixent l'existència d'identitats múltiples en construcció que s'han de respectar i valorar.

5.3.1. Analitzar l'origen de les identitats regionals i nacionals que han anat construint-se en la història contemporània espanyola, mentre es reconeix la diversitat d'identitats així com els distints sentiments de pertinença i símbols comuns.

5.3.2. Identificar els principals processos polítics, culturals i administratius que han contribuït a la construcció de la nació espanyola.

5.3.3. Elaborar judicis propis sobre els resultats de les principals accions portades a terme per part de col·lectius socials o de les administracions en el procés de construcció de les identitats nacionals i regionals, entenent que és un procés en contínua estructuració.

5.4. Competència específica 4. Criteris d'avaluació.

CE4. Explicar l'evolució de l'economia espanyola, tot reconeixent els progressos assolits i les limitacions persistents en l'evolució del nivell de vida, les condicions laborals i la cohesió social al llarg del temps, així com la seua repercussió en la sostenibilitat i també prenent en consideració les desigualtats socials i territorials.

5.4.1. Descriure l'evolució econòmica espanyola, tenint en compte la dels països de l'entorn, valorant els seus efectes pel que fa a la desigualtat social, desequilibris territorials i degradació ambiental.

5.4.2. Elaborar judicis propis sobre el procés de modernització econòmica i social a l'Espanya contemporània, a partir de l'anàlisi de fonts històriques i dels debats historiogràfics existents sobre el desenvolupament.

5.4.3. Contextualitzar els conceptes de progrés i modernització en diferents moments històrics, sempre entenent que són processos de múltiples causes. Identificar les mesures adoptades per l'Estat per assolir el benestar de la població.

5.5. Competència específica 5. Criteris d'avaluació.

CE5. Reconèixer l'origen de la diversitat ideològica de les distintes cultures polítiques en l'evolució històrica espanyola.

5.5.1. Explicar les causes de la conformació de les distintes cultures polítiques, tenint en compte la diversitat de condicions de vida que ha donat lloc a conflictivitats socials al llarg de la història espanyola.

5.5.2. Identificar i contextualitzar les principals cultures polítiques, les formes d'organització i els projectes polítics, mentre s'analitzen les motivacions que han conduït alguns subjectes a portar a terme distintes accions així com les mesures conseqüents adoptades per l'Estat.

5.5.3. Generar opinions argumentades i contrastades sobre la funció que han desenvolupat les distintes ideologies en l'estructura social i política de l'Espanya contemporània.

5.6. Competència específica 6. Criteris d'avaluació.

CE6. Contextualitzar la posició espanyola en la història del món, tot assenyalant particularitats i semblances de l'evolució històrica i tenint en compte els compromisos actuals amb l'europeisme, la cooperació i la seguretat conjunta.

5.6.1. Reconèixer el valor geoestratègic d'Espanya en l'evolució històrica contemporània, així com la seua influència en les relacions internacionals.

5.6.2. Identificar els principals compromisos de l'Estat espanyol, tant els derivats de la integració en la Unió Europea com els que pertocquen a un país compromès amb la cooperació, solidaritat i exercici de la ciutadania ètica.

5.6.3. Assenyalar els reptes globals, tot caracteritzant les singularitats i l'evolució del cas espanyol respecte d'altres països europeus i les seues connexions amb processos històrics rellevants, detectant els estereotips que hi són associats.

5.7. Competència específica 7. Criteris d'avaluació.

CE7. Incorporar la perspectiva de gènere en l'anàlisi històrica, promovent actituds de reivindicació de la igualtat efectiva entre dones i homes.

5.7.1. Introduir la perspectiva de gènere en l'observació i anàlisi de la realitat històrica, recuperant figures individuals i col·lectives que hagen contribuït a l'emancipació femenina i a l'equiparació de drets entre ambdós gèneres.

5.7.2. Identificar els mecanismes de dominació que han generat i mantingut la desigualtat entre homes i dones, els rols assignats i els espais d'activitats ocupats tradicionalment per les dones.

5.7.3. Analitzar fonts literàries i artístiques que contribueixen a entendre el rol de les dones en la història espanyola.

5.8. Competència específica 8. Criteris d'avaluació.

CE8. Reconèixer el valor del patrimoni cultural i històric com a conformador de la memòria col·lectiva, participant en l'elaboració i difusió de propostes que afavorisquen la preservació i valoració.

5.8.1. Identificar les característiques més destacades dels elements patrimonials existents en la història contemporània espanyola.

5.8.2. Realitzar treballs d'investigació històrics i historiogràfics que generen productes relacionats amb la memòria col·lectiva sobre esdeveniments, personatges o elements patrimonials d'interès.

5.8.3. Participar en l'elaboració i difusió de propostes que afavorisquen la preservació i valoració del patrimoni històric, considerat un bé comú que cal protegir.